

Republika Srbija
VRHOVNI SUD
Rev2 552/2023
11.05.2023. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud, u veću sastavljenom od sudija: Zvezdane Lutovac, predsednika veća, Ivane Rađenović i Vladislave Milićević, članova veća, u parnici tužilaca AA iz ..., BB iz ... i VV iz ..., čiji je zajednički punomoćnik Ivan Ivanković, advokat iz ..., protiv tuženog JP EPS Beograd, Ogranak RB „Kolubara“ Lazarevac, čiji je punomoćnik Aleksandar Budalić, advokat iz ..., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužilaca izjavljenoj protiv presude Apelacionog suda u Beogradu Gž1 4597/21 od 10.12.2021. godine, u sednici održanoj 11.05.2023. godine, doneo je

P R E S U D U

USVAJA SE revizija tužilaca i PREINAČUJE presuda Apelacionog suda u Beogradu Gž1 4597/21 od 10.12.2021. godine, tako što se odbija kao neosnovana žalba tuženog i potvrđuje presuda Osnovnog suda u Lazarevcu P1 752/19 od 01.10.2021. godine, i odbija zahtev tuženog za naknadu troškova parničnog postupka.

OBAVEZUJE SE tuženi da tužiocima na ime troškova revizijskog postupka isplati 244.583,00 dinara, u roku od 15 dana od dana prijema pismenog otppravka presude.

ODBIJA SE zahtev tuženog za naknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Osnovnog suda u Lazarevcu P1 752/19 od 01.10.2021. godine, stavovima prvim, drugim i trećim izreke usvojen je tužbeni zahtev tužilaca i tuženi je obavezan da tužiocima isplati na ime manje isplaćene zarade po osnovu smenskog rada u periodu od 01.07.2016. godine do 28.02.2020. godine i to: tužiocu AA ukupno 177.872,86 dinara, tužiocu BB ukupno 226.431,33 dinara i tužiocu VV ukupno 211.529,68 dinara, sve u pojedinačnim iznosima i sa zakonskom kamatom, čija su visina i datumi dospeća bliže određeni ovim stavovima izreke, kao i da na dosuđene novčane iznose uplati za tužioce doprinose za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje Republičkom Fondu za PIO. Stavom četvrtim, petim i šestim izreke, tuženi je obavezan da tužiocima naknadi troškove parničnog postupka i to: tužiocu AA 53.260,00 dinara, tužiocu BB 54,220,00 dinara i tužiocu VV 53.930,00 dinara.

Presudom Apelacionog suda u Beogradu Gž1 4597/21 od 10.12.2021. godine, stavom prvim izreke, preinačena je prvostepena presuda u stavovima prvom, drugom i trećem izreke, tako što su odbijeni tužbeni zahtevi kojim su tužiocima tražili da se tuženi obaveže da im na ime manje isplaćenih zarada po osnovu smenskog rada isplati pojedinačne novčane iznose sa zakonskom zateznom kamatom, na način bliže opisan u stavu prvom izreke, kao i da na navedene iznose uplati za tužioce doprinose za penzijsko i invalidsko osiguranje Republičkom Fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje. Stavom drugim izreke, preinačeno je rešenje o troškovima postupka sadržano u stavovima četvrtom, petom i šestom izreke prvostepene presude, tako što je odbijen zahtev tužilaca za naknadu troškova postupka i to: tužioca AA u iznosu od 53.260,00 dinara, tužioca BB u iznosu od 54,220,00 dinara i tužioca VV u iznosu od 53.930,00 dinara i tužiocima su obavezani da tuženom naknade troškove parničnog postupka od po 1.950,00 dinara. Stavom trećim izreke, tužiocima su obavezani da tuženom naknade troškove drugostepenog postupka od 70.916,00 dinara. Stavom četvrtim izreke, odbijen je zahtev tužilaca za naknadu troškova drugostepenog postupka.

Protiv pravnosnažne presude donete u drugom stepenu, tužiocima su blagovremeno izjavili reviziju zbog pogrešne primene materijalnog prava.

Tuženi je podneo odgovor na reviziju, zahtevajući naknadu za troškove njenog sastava i sudskih taksi na odgovor na reviziju.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu presudu u smislu člana 408. u vezi člana 403. stav 2. tačka 2. Zakona o parničnom postupku - ZPP („Službeni glasnik RS“ 72/11... 18/20), pa je našao da je revizija tužilaca osnovana.

U postupku nije učinjena bitna povreda odredba parničnog postupka iz člana 374. stav 2. tačka 2. ZPP, na koju revizijski sud pazi po službenoj dužnosti.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužiocima su u radnom odnosu kod tuženog na neodređeno vreme. U utuženom periodu obavljali su rad tako što su svaki drugi dan radili u vremenu od 07,00 do 19,00 časova, odnosno svaki drugi dan su radili po 12 časova. Organizacija rada kod tuženog je takva da tužiocima menjaju druge zaposlene

na istom radnom mestu svakog drugog dana, s tim što jedan dan rade od 07,00 do 19,00 časova, a drugi dan im je pauza i tako se ciklus redovno ponavlja. Za rad obavljen u spornom periodu tuženi nije uvećao zaradu tužiocima po osnovu smenskog rada za 8,9% od osnovne zarade, na osnovu člana 38. stav 1. tačka 4. Posebnog kolektivnog ugovora za „Elektroprivredu Srbije“. Visina potraživanja na ime manje isplaćene zarade po osnovu smenskog rada i naknade zarade za vreme korišćenje odmora utvrđena je ocenom nalaza i mišljenja sudskog veštaka.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja, prvostepeni sud je zaključio da su tužioci radeći po napred opisanom modelu ostvarili smenski rad i usvojio je tužbeni zahtev za isplatu uvećane zarade po tom osnovu sa pripadajućim doprinosima.

Po oceni drugostepenog suda, rad tužilaca nije smenski rad, zbog čega nemaju pravo na isplatu uvećane zarade po tom osnovu, zbog čega je preinačio prvostepenu odluku i odbio tužbene zahteve tužilaca.

Stanovište drugostepenog suda nije pravilno.

Zakonom o radu („Službeni glasnik RS“, br. 24/05... 113/17) u članu 63. propisano je da je rad u smenama organizacija rada kod poslodavca prema kojoj se zaposleni na istim poslovima smenjuju prema utvrđenom rasporedu, pri čemu izmena smena može da bude kontinuirana ili sa prekidima tokom određenog perioda dana ili nedelja (stav 1), da zaposleni koji radi u smenama je zaposleni koji kod poslodavca kod koga je rad organizovan u smenama u toku meseca posao obavlja u različitim smenama najmanje trećinu svog radnog vremena (stav 2). Odredbom člana 108. stav 4. istog zakona propisano je da opštim aktom i ugovorom o radu mogu da se utvrde i drugi slučajevi u kojima zaposleni ima pravo na uvećanu zaradu, kao što je uvećanje zarade po osnovu rada u smenama.

Posebnim kolektivnim ugovorom za Elektroprivredu Srbije („Službeni glasnik RS“, br. 15/15) u članu 7. stav 2. tačka 2. propisano je da poslodavac donosi odluku o rasporedu, početku i završetku ranog vremena, polazeći od sledećeg: na radnim mestima gde proces rada traje neprekidno, rad se organizuje u smenama, pri čemu se pod smenskim radom podrazumeva rad u dve (po 12 sati) ili više smena (po 6 ili 8 sati) u toku radnog dana kada na istim sredstvima za rad, rade naizmenično najmanje dva zaposlena, ili dve grupe zaposlenih, pri čemu izmena smena može biti kontinuirana ili sa prekidima tokom određenog perioda dana ili nedelja, dok je odredbom člana 38. stav 1. tačka 4. propisano da se osnovna zarada zaposlenog uvećava za rad u smenama za 8,9%.

Prema direktivi Evropske unije 2003/88 – ES smenski rad je definisan kao način organizacije rada u kome radnici menjaju jedni druge na istom radnom mestu u skladu sa određenim obrascem, uključujući i obrazac rotiranja, koji može biti neprekidan ili sa prekidima (kontinuiran ili diskontinuiran), iziskujući potrebu da radnik radi u različito vreme tokom određenog perioda danju ili noću, a turnus se u svom jezičkom značenju izjednačava sa smenskim radom (per turnum, po redu, redom). Direktiva Evropske unije nije izvor prava ali njena sadržina pomaže u tumačenju pojma smenskog rada koji naši zakoni ne sadrže.

Imajući u vidu utvrđene činjenice da tuženi nije izvršio uvećanje zarade tužiocima prema navedenim zakonskim odredbama i odredbama Kolektivnog ugovora koje su važile u spornom periodu, da su tužioci u utuženom periodu radili po modelu radnog vremena 12 (rad) – 36 (odmor) – 12 (rad), Vrhovni sud nalazi da je prvostepeni sud pravilno usvojio tužbeni zahtev i obavezao tuženog na isplatu tražene razlike u zaradi po osnovu smenskog rada, sa pripadajućim doprinosima. Po oceni Vrhovnog suda, kada se zaposleni na istom poslu smenjuju prema unapred utvrđenom redosledu, radi se o smenskom radu. Naime, rad u smenama je rad koji se neprekidno ili sa prekidima radi u najmanje 2 smene, bilo dnevne ili noćne, odnosno takva organizacija rada u kome radnici menjaju jedni druge na istom radnom mestu u skladu sa određenim obrascem, uključujući obrazac rotiranja, koji može biti neprekidan ili sa prekidima u različito vreme tokom određenog perioda dana ili noći. Kako je u konkretnom slučaju kod ovakvog režima rada postojao kontinuitet, te imajući u vidu i činjenicu da je smenski rad priznat u opštem aktu tužene (Posebni kolektivni ugovor za „Elektroprivredu Srbije“), što ukazuje između ostalog da rad sa navedenim modelom radnog vremena predstavlja smenski rad, to je po oceni Vrhovnog suda pravilan zaključak prvostepenog suda da tužioci, u smislu odredbe člana 108. stav 4. Zakona o radu i člana 38. stav 1. tačka 4. Posebnog kolektivnog ugovora za „Elektroprivredu Srbije“, imaju pravo na uvećanu zaradu u visini utvrđenoj opštim aktom i ugovorom o radu u utuženom periodu, kao i pravo na uplatu doprinosa za obavezno penzijsko i invalidsko osiguranje Republičkom Fondu za PIO.

Kako je preinačena drugostepena presuda i odbijena žalba tuženog, to je potvrđena i odluka o troškovima prvostepenog postupka i odbijen zahtev tuženog da se obavežu tužioci da mu naknade troškove parničnog postupka.

Imajući u vidu navedeno, Vrhovni sud je na osnovu člana 416. stav 1. ZPP odlučio kao u stavu prvom izreke.

Tužoci su uspeli u postupku po reviziji, pa im na osnovu članova 153, 154. i 163. stav 2. ZPP, pripadaju i opredeljeni troškovi ovog postupka, koji obuhvataju troškove na ime: sastava revizije 36.000,00 dinara prema tarifnom broju 13. Tarife o nagradama i naknadama za rad advokata („Službeni glasnik RS“ broj 121/12...37/21), kao i na ime sudskih taksi za: reviziju u iznosu od 26.715,00 dinara i revizijsku odluku u iznosu od 40.072,00 dinara za tužioca AA; reviziju u iznosu od 28.657,00 dinara i revizijsku odluku u iznosu od 42.986,00 dinara za tužioca BB i reviziju u iznosu od 28.061,00 dinara i revizijsku odluku u iznosu od 42.092,00 dinara za tužioca VV, odmereno

prema tarifnom broju 1. i 2. taksene tarife Zakona o sudskim taksama („Službeni glasnik RS“ broj 128/24...106/15).

Na člana 165. stav 2. ZPP, Vrhovni kasacioni sud je odlučio kao u stavu drugom izreke.

Vrhovni sud je odbio zahtev tuženog za naknadu troškova revizijskog postupka, s obzirom da nisu bili nužni za vođenje ove parnice, u smislu člana 154. stav 1. ZPP, zbog čega je u smislu odredbe člana 165. stav 1. ZPP odlučio kao u stavu trećem izreke.

Predsednik veća – sudija

Zvezdana Lutovac, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Marina Antičić